

İBN YEMİN'İN BİR GAZELİNDEN HAREKETLE SEVGİLİNİN GÜZELLİĞİ

THE BEAUTY OF THE BELOVED BASED ON ONE OF IBN YAMIN'S GHAZAL

Yasemin YAYLALI

Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Fars Dili ve Edebiyatı Bölümü

*Assoc. Prof. Dr., Ataturk University, Faculty of Letters, Department of Persian Language and
Literature*

yyaylali@atauni.edu.tr

ORCID ID: orcid.org/0000-0002-6904-1471

Atf/©: *Yaylalı, Yasemin (2019). "İbn Yemîn'in Bir Gazelinden Hareketle Sevgilinin Güzelliği",
Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl 12, Sayı 2, ss. 264-272*

Citation/©: *Yaylalı, Yasemin (2019). "The Beauty of The Beloved Based on One of Ibn Yamun's
Ghazal", Erzincan University Journal of Social Sciences Institute, Year 12, Issue 2, pp. 264-272*

Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi- Erzincan University Journal of Social
Sciences Institute

SBDER-31, Aralık-December 2019 Erzincan

E-ISSN-2148-9289

Makale Türü-Article Types : Araştırma Makalesi-Research Article

Geliş Tarihi-Received Date : 05.10.2019

Kabul Tarihi-Accepted Date : 25.10.2019

Sayfa-Pages : 264-272

<http://dergipark.gov.tr/erzisosbil>

This article was checked by *iThenticate*

İBN YEMÎN'İN BİR GAZELİNDEN HAREKETLE SEVGİLİNİN GÜZELLİĞİ

The Beauty of The Beloved Based on One of Ibn Yamin's Ghazal

Yasemin YAYLALI

Öz:

İbn Yemîn İran edebiyatının önemli şairlerdendir. Eserlerinde sade ve akıcı bir şiir dili yanında ahlaki düşüncelere de yer vermeye önem göstermiştir. İbn Yemîn ahlaki, sosyal ve eğitici kıtalarıyla ön plana çıkmakla birlikte kaside, gazel, mesnevi ve rubai türlerinde de başarı göstermiştir. Söz konusu çalışmada İbn Yemîn'in Divân'ında yer alan bir gazeli incelenmiştir. Gazelin temasını saç, beni, ayva tüyü ve bakışlarıyla sevgili oluşturmaktadır. Şair sevgilinin güzellik unsurlarını çeşitli şeylere benzetmiştir. Gazele sevgilinin saçıyla başlanmış ve saç koku bakımından cennetle, baharda açan çiçeklerle ve Hz. Yusuf'un gömleğiyle ilişkilendirilmiştir. Daha sonra sevgilinin kapısının toprağı övülmüş ve âşığın gözüne sürme gibi faydalı olduğu vurgulanmıştır. Ardından sırasıyla ayva tüyleri, beni ve bakışları anlatılmıştır. Sevgilinin güzelliğinin eşsizliğine değinilirken âşığın da sevgilinin yolunda canını yok saymaya hazır olduğuna dikkat çekilmiştir. Çalışmada İbn Yemîn'in söz konusu gazeli Farsçadan Türkçeye çevrilmiş; bazı kavram ve tamlamalar açıklanmış; edebi sanatlar tespit edilerek anlatılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İbn Yemîn, Gazel, Sevgili, Saç.

Abstract:

Ibn Yamin is one of the important poets of Iranian literature. In his works, he has emphasized the importance of moral thoughts besides simple and fluent language of poetry. Ibn Yamin's moral, social and educational stanzas have come to the fore, but also in the eulogies, ghazals, masnavi and rubai has shown success. In this study, an ghazal in the Divan of Ibn Yamin was examined. The theme of the ghazal is his beloved with his hair, mole, quince feather and looks. The poet likened the beauty elements of the beloved to various things. The ghazal started with the hair of the beloved and the heaven in terms of hair smell, with flowers opening in spring and is associated with Joseph's shirt. Afterwards, the land of the beloved's door was praised and emphasized that it was beneficial like kohl for the beloved's eye. Then the quince feathers, mole and their gaze are explained respectively. It is pointed out that the lover is ready to ignore his life in the way of the beloved while touching on the uniqueness of the beauty of the beloved. In the study, the mentioned ghazal of Ibn Yamin was translated from Persian into Turkish; some concepts and phrases are explained; poetic devices have been illuminated.

Keywords: Ibn Yamin, Ghazal, Beloved, Hair,

1. GİRİŞ

Emîr Fahrüddîn Mahmûd b. Emîr Yemînüddîn-i Tuğrâî (Âzer-i Bîgdilî, 1337 hş: 8), Beyhak'ın Feryûmed köyünde doğum tarihi bilinmemekle birlikte muhtemelen 685-687 (1286-1288) yılları arasında dünyaya gelmiştir (Tokmak, 1999: XX: 448). Şiirlerinde İbn Yemîn mahlasını kullanan şairin (Safâ, 1386 hş: III, 951), âlim ve şair olan babası (Ahmed-i Râzî, 1389: 810), Sultan Muhammed Hudâbende Olcaytu zamanında Feryûmed'e yerleşmiş (Devletşâh, 1382 hş: 273) ve Horasan veziri Alâeddin Muhammed Feryûmedî'nin defterdarlığını yapmıştır (Nûrullâh-i Şuşterî, 1377 hş: 671).

İbn Yemîn küçük yaştan itibaren şiir söylemeye başlamış; bilhassa tıp ve edebiyat olmak üzere bütün ilimlerde bilgi sahibi olmuştur (Tokmak, 1999: XX, 448). Döneminin ileri gelenlerinin meclislerinde bulunmuş ve onlara methiyeler söylemiştir (Sa'îd-i Nefîsî, 1363 hş: I, 201). Bir süre Tebriz'de Gıyâseddin Muhammed'in sarayına intisap etmiş; daha sonra Horasan valisi Hâce Alâeddin Muhammed'in hizmetinde saray şairliği yanında tuğracılık ve defterdarlık görevlerini de Hâce Alâeddin'in öldürülmesine kadar yerine getirmiştir (Tokmak, 1999: XX: 448).

Horasan üslubunu kullanan İbn Yemîn'in dili sade, akıcı, anlaşılırdır (Safâ, 1386 hş: III, 956). Kaside ve gazel, rubai ve mesnevi nazım şekillerinde de başarı göstermiş ancak asıl ününü ahlakî, sosyal ve eğitici kıtalarıyla elde etmiştir (Tokmak, 1999: XX: 448). İbn Yemîn *Dîvân*'ı yanında (Safâ, 1386 hş: III, 957). *Kârnâme*, *Çehârbend-i Nûşirevân*, *Anûşîrvân ve Mûbedân* ve *Meclîs-i efrûz* adlı manzum eserler de kaleme almıştır. Bunların yanında adı bilinmeyen tasavvufî manzum bir eseri daha bulunmaktadır (Tokmak, 1999: XX: 448). İbn Yemîn 769 (1368) yılında Feryûmed'de vefat etmiştir (Browne, 1953: IV: 215).

İbn Yemîn'in incelenen gazeli remel bahrinde on bir beyitten oluşmakta; gazelde sevgilinin saçı, ayva tüyü, beni, ağzı, bakışı ve kapısının tozu yani sevgili anlatılmaktadır. Gazelde sevgiliyle bağlantılı unsurlar tasvir edilirken tenâsüb, tezâd, telmîh, tecâhül-i ârif, teşbih ve kinâye gibi edebi sanatlara yer verilmiştir. Tenâsüb sözde aynı tür, benzerlik ve mülâzemet gibi mana açısından birbiriyle uygun kelimeleri bir arada getirmektir. Tezâd sözde birbirine zıt kelimeler getirmektir. Telmîh şairin söz içinde bir olaya, hikâyeye, kişiye, ayet, hadis veya şiire; yaygın bir atasözü ve benzeri şeylere işaret etmesidir. Tecâhül-i ârif kişinin bildiği bir şeyi bilmezlikten gelmesidir. Teşbih bir şeyi bir şeye benzetme; Kinâye ise uzak ve yakın anlamı olan bir sözün, zihinden uzak anlamı kastedilecek şekilde kapalı söylenmesidir (Değirmençay, 2014: 96, 99, 108, 112, 138, 161).

2. GAZELİN İNCELENMESİ

Gazelde ilk üç beyitte sabahleyin cananın mahallesinden saba rüzgârının esişiyle gelen sevgilinin saçlarının güzel kokusuna dikkat çekilmiştir. Birinci beytin ilk mısraında etrafı saran bu hoş koku ilkin Rıdvan'ın bahçesiyle yani cennetle ilişkilendirilerek; onun eşsiz ve değerli oluşuna dikkat çekilmiştir. Daha sonra bahar mevsiminde esen seher rüzgârıyla birlikte bahçede açan çiçeklerden, ağaçlardan ve yeşeren çimenlerden yükseldiği ifade edilerek kokunun güzelliği ve hoşluğu anlatılmıştır. İkinci beyitte ise bu güzel kokunun baharda sabah vakti cananın mahallesinden esen saba rüzgârı tarafından getirildiği söylenerek kokunun asıl kaynağının sevgilinin mis kokulu saçları olduğu vurgulanmıştır.

Birinci ve ikinci beyitte her yanı kaplayan güzel kokunun saba rüzgârının esişiyle sevgilinin saçlarından taşındığı bilinmesine rağmen cennet bahçelerinden mi geldi yoksa

baharın gelişiyle birlikte bahçeden esen nesim rüzgârıyla açan çiçeklerden, yeşeren çimenliklerden ve ağaçlardan mı kaynaklandı denilerek tecâhül-i ârif sanatı yapılmıştır.

یارب این بوی خوش از روضه رضوان بر خاست	یا نسیم سحر از ساحت بستان بر خاست
--	-----------------------------------

Ey Allah'ım bu hoş koku Rıdvân'ın bahçesinden mi yayıldı

Yoksa seher rüzgârı bostan alanından mı kalktı? (İbn Yemîn, ty: 215).

Rıdvân: Cennetin kapıcısı ve koruyucusu olan melektir. Bu yüzden cennete روضه رضوان (Rıdvân'ın bahçesi) denilir (Şemîsâ, 1385 hş: 340).

Seher rüzgârı (Saba rüzgârı): Bahar başlarında esen hafif rüzgârdır. Bu yüzden güzel kokuludur. Sabah erkenden estiği için seher rüzgârı diye anılır (Şemîsâ, 1386 hş: II, 829). Daima sevgilinin saçlarından koku taşır ve bahçeyi, bağı dolaşarak oraların gelişmesini sağlar (Pala, 2002: 396).

Beyitte نسیم، سحر، بستان، روضه، بوی، kelimeleri arasında tenâsüb sanatı vardır.

یا ز چین سر زلفین چو شام بت من	صبحدم باد صبا غالیه افشان بر خاست
--------------------------------	-----------------------------------

Ya da sevgilimin gece gibi saçının kıvrımından

Sabah vakti saba rüzgârı hoş kokulu esti. (İbn Yemîn, ty: 215).

چین، زلف، بت، صبحدم، باد صبا، غالیه افشان (gece gibi saç) terkinde sevgilinin saçı renk bakımından geceye teşbih edilmiş; saba rüzgârıyla sevgilinin saçı arasındaki ilişkiye dikkat çekilerek cananın saçının güzel kokusuna değinilmiştir.

Beyitte ayrıca چین، زلف، بت، صبحدم، باد صبا، غالیه افشان kelimeleeri arasında tenâsüb sanatı; صبحدم، شب، kelimeleeri arasında da tezâd sanatı bulunmaktadır.

باد صبا (Saba rüzgârı): Sevgilinin semtinden esen hafif rüzgardır (Onay, 2000: 385). Daima sevgilinin saçından misk, amber, sümbül ve reyhan gibi güzel kokuları getirir. Aşğa sevgiliden haber getiren bir postacıdır (Pala, 2002: 396). Hz. Yusuf'un gömleğinin kokusunu Hz. Yakup'a götürmüştür (Onay, 2000: 385).

Üçüncü beyitte yine saba rüzgârının getirdiği cananın saçının güzel kokusu Hz. Yakup'un gözlerinin açılmasını sağlayan Hz. Yusuf'un gömleğinin kokusuyla ilişkilendirilirken Hz. Yusuf kisasına da telmihte bulunulmuştur.

بوی پیراهن یوسف مگر از جانب مصر	از پی راحت یعقوب به کنعان بر خاست
---------------------------------	-----------------------------------

Yusuf'un gömleğinin kokusu yoksa Mısır tarafından

Yakup'un rahatı için Kenân'a mı ulaştı? (İbn Yemîn, ty: 215).

Hz. Yusuf: İsrailoğullarına gönderilen peygamberlerden olan Hz. Yusuf, Hz. Yakup'un on iki oğlundan biridir (Yiğit, 2010: 310). Kardeşleri babalarının Yusuf'u daha fazla sevmesini kıskanmışlardır (Köksal, 2013: 9394). Bu nedenle şeytana uyup onu kuyuya atmışlar ve babalarına da Yusuf'u kurt yedi demişlerdir. Oradan geçen bir kervan Yusuf'u kuyudan çıkarıp, Mısır Aziz'ine satmıştır (Çakan ve Solmaz, 2008: 121-123). Hz. Yusuf'un eşsiz güzelliği Mısır Aziz'inin karısı Züleyha'yı büyülemiş; ancak Yusuf ona karşılık vermemiş; Hz. Yusuf onu

reddedip kaçmak isterken gömleği yırtılmıştır. Züleyha kocasına Hz. Yusuf'un kendisine saldırmak istediğini söylemiş; bunun üzerine Hz. Yusuf zindana atılmıştır (Yiğit, 2010: 317-318). Orada rüya tabirleri yapan Hz. Yusuf, bir gün Mısır Aziz'inin gördüğü rüyayı doğru yorumladığı için hapisten çıkarılıp Mısır'a vezir olmuştur. Birkaç yıl kıtlık olmuş ve kardeşleri de Kenân ilinden zahire almak için Mısır'a gelmişlerdir (Şemîsâ, 1385 hş: 711). Hz. Yusuf kardeşlerine kendini tanıtmış ve ağlamaktan gözleri kör olan babasına gömleğini gönderip, gözlerinin görmesini sağlamıştır (Onay, 2000: 385). Kur'ân'da diğer peygamberlere ait kıssalar farklı sureler içinde yer almasına karşın Yusuf kıssası ayrıntılı bir biçimde Yusuf suresinde anlatılmaktadır (Harman, 2013: XLIV, 1).

İlk üç beyitte sevgilinin saçının güzel kokusuna çeşitli benzetmelerle yer verildikten sonra dördüncü beyitte sevgilinin kapisının toprağının tozunun önemine değinilmiş ve onun âşğın gözüne sürme gibi geldiğine dikkat çekilmiştir.

هر غباری که ز خاک در جانان بر خاست	سر مه روشنی چشم جهان بین من است
------------------------------------	---------------------------------

Cananın kapisının toprağından kalkan her bir toz

Benim dünyayı gören gözümün aydınlığının sürmesi (İbn Yemîn, ty: 215).

Beşinci beyitte ise dirilik suyunun kenarında yeşeren yani cananın ağzının üst kısmındaki ayva tüylerinin övgüsüne geçilmiş ve sevgilinin misk kokulu diye tasvir edilen ayva tüyleri adamotuna benzetilmiştir.

سبز و خرم ز لب چشمه حیوان بر خاست	جان فدای خط مشکینت که چون مهر گیاه
-----------------------------------	------------------------------------

Senin misk kokulu hattına can feda ki adamotu gibi

Hayat çeşmesinin kenarından yeşil ve hürrem yeşerdi (İbn Yemîn, ty: 215).

مهر گیاه (Adamotu): Kökü birbirine yapışık iki insana benzeyen bir bitkidir. Irmak kenarlarında biter (Rengcî, 1372 hş: 392). Bu bitkiyi çıkarana için öleceğine inanıldığından onu çıkartmak için köpek kullanılmış; bu yüzden bu bitkiye "köpek kıran" da denilmiştir (Yâhakkî, 1386 hş: 796). Adamotunun aşk ve sevginin ilacı olduğuna inanılmıştır. Edebiyatta sevgilinin yanağındaki ayva tüyleri adamotuna benzetilmiştir (Gerâmî, 1389 hş: 350-351).

خط مشکین چون مهر گیاه (adamotu gibi misk kokulu hat)terkibinde ayva tüyleri adamotuna teşbih edilmiştir.

چشمه حیوان (Dirilik suyu): Karanlıklar ülkesinde olduğuna ve içenlere ölümsüzlük verdiği inanılan sudur. Kur'ân'da Hz. Musa ve Hızır kıssasında dolaylı olarak değinilmiştir (Yıldırım, 2006: 34- 40).

چشمه حیوان (Dirilik suyu): Sevgilinin ağzı kastedilir (Enverî,. 1390 hş: I, 419).

Altıncı beyitte de sevgilinin ayva tüyünün övgüsüne devam edilmiştir. Cananın ayva tüyleri papağana ve ağzı da hayat suyuna benzetilmiş; devamında hayat suyuna teşbih edilen ağzının çevresinde çıkan ayva tüyleri Hızır'a benzetilmiştir. Şekeristândan kasıt yine sevgilinin ağzı, sözleridir.

گرچه اول به هوای شکرستان بر خاست	یافت طوطی خطت خضر صفت آب حیات
----------------------------------	-------------------------------

Senin hattının papağanı Hızır sıfat âb-ı hayatı buldu

Gerçi ilkin şekeristân hevesine kapıldı (İbn Yemîn, ty: 215).

طوطی خط (Hattın papağanı): Yeni bitmiş ayva tüyü (Servet, 1364 hş: 226).

آب حیات (Hayat suyu/ چشمه حیوان Dirilik suyu): Karanlık diyarında içene ölümsüzlük bahşettiği düşünülen sudur. Hz. Hızır ondan nasiplenmiştir. Fars edebiyatında sevgilinin ağzı ve konuşması kastedilir (Affî, 1372 hş: I, 12).

Hızır: Evliya ya da peygamber olduğu rivayet edilmiştir. Geçtiği her yer yeşillendiği için Hızır adını aldığı ifade edilmiştir (Şemîsâ, 1385 hş. 281). Kur'ân'da adı geçerse de tefsirciler Kehf suresinde Hz. Musa'nın çıktığı yolculukta karşılaştığı kişinin Hızır olduğu kanısındadırlar (Çelebi, 1998: XVII, 406). Karanlık ülkesine gidip hayat suyundan içerek ölümsüzlüğü elde etmiştir (Yıldırım, 2006: 377). Edebiyatta sevgilinin dudağı âb-ı hayata ve çevresindeki ayva tüyleri de Hızır'a benzetilmiştir (Pala, 2002: 217).

Yedinci beyitte ise sevgilinin beninden bahsedilmektedir. Renk ve şekli itibarıyla ben, nazar otuna teşbih edilmekte ve siyah benin sevgilinin ateş misali kırmızı yüzü üzerinde tıpkı üzerlik gibi nazara karşı yandığı tasavvur edilmekte; nazar otunun yanmasından çıkan siyah dumanla da ayva tüyleri kastedilmektedir.

سوخت در آتشت این دود سیه زان بر خاست	خال مشکین تو بر آتش رخ همچو سپند
--------------------------------------	----------------------------------

Senin miskten benin yüzünün ateşinde nazar otu gibi yandı

Senin ateşinde bu siyah duman ondan yükseldi (İbn Yemîn, ty: 215).

آتش رخ (Ateş yüz): Kırmızı yüzden kinayedir (Affî, 1372 hş: I, 46).

Nazar otu: Zygophyllaceae familyasından Peganum cinsi bitkidir. Bitkinin ateşe atılan tohumlarından çıkan duman nazardan korunmak için kullanılmaktadır (Gerâmî, 1389 hş: 159). Sevgilinin beni siyah rengi ve şekli bakımından nazar otu tohumuna teşbih edilmiştir (Rengçî, 1372 hş: 186).

Sekizinci beyitte ise cananın âşığın gönlünü kan içinde bırakan ve onu perişan hale sokan mestane bakışlarına değinilmiştir.

زودم از پای در آرد چو بدستان بر خاست	غمزه مست تو در خون دلم دارد دست
--------------------------------------	---------------------------------

Senin mestane bakışının gönül kanımda parmağı vardır

Ellerimle ayağa kalkacak şekilde beni çabucak harap eder (İbn Yemîn, ty: 215).

Dokuzuncu beyitte ise âşığın başını tereddütsüz ve korkusuzca cananın ayaklarına atmaya yani onun uğrunda canını hiçe saymaya hazır olduğu ifade edilirken âşığın sevgilinin karşısındaki hali ile Hz. Süleyman ve karınca olayı benzeştirilmek suretiyle kıssaya telmih yapılmıştır.

Âşık kendini cananın ayaklarının dibindeki bir karınca gibi küçük ve değersiz, onu ise Hz. Süleyman gibi büyük ve yüce görmekte; tıpkı Hz. Süleyman'ın karıncanın konuşmasını duyup onu huzuruna davet etmesi gibi kendini de sevgilinin bir gün görebilmesini ümit etmekte ve ona hediye olarak da başını götürmeye hazır olduğunu dile getirmektedir.

سر به پای تو در افکندم و عقلم می گفت	مور با پای ملخ پیش سلیمان بر خاست
--------------------------------------	-----------------------------------

Başımı senin ayağına attım ve aklım diyordu

Karınca Süleyman'ın huzuruna butla çıktı (İbn Yemîn, ty: 215).

H. Süleyman: Davud peygamberin oğlu, İsrâiloğullarına gönderilen hükümdar-peygamberdir (Harman, 2010: XXXVIII, 56). Allah tarafından rüzgâr onun emrine verilmiştir (Yiğit, 2010: 520). Hz. Süleyman cinlere hükmetmiş, kuşların diline vakıf olmuştur (Çakan ve Solmaz, 2008: 209). Hz. Süleyman'ın bir yere gitmek isteğinde saf altından, iki akbabanın taşıdığı tahtı, üzerinde ism-i azamın yazılı olduğu yüzüğü ve ona uzaklardan haber getiren Hüdhd adlı kuşu bulunmaktaydı (Yıldırım, 2006: 647). Hz. Süleyman bir gün ordusuyla sefere giderken karınca beyinin diğer karıncalara "Kaçın! Hz. Süleyman'ın ordusu sizi ezmesin" dediğini duydu. Bunun üzerine karınca beyini huzuruna çağırdı. Karınca beyi kendisine bir çekirge budu hediye etti. Hz. Süleyman'ın duasıyla but bereketlendi ve bütün ordu onunla doydular (Pala, 2002: 425). Kur'ân'da Neml suresi 17-19 ayetlerinde bu olaya değinilmiştir.

Onuncu beyitte ise cananın zülfü anlatılmakta ve onun perişan yani dağınık olduğu söylenirken perişan kelimesi hem cananın zülfüne sıfat yapılmış hem de bir nevi âşığın aşk yüzünden düştüğü perişan ve keşmekeş hali karşılamaktadır.

سخن زلف تو ناگه به زبان آوردم	از دهاتم صفتش سخت پریشان بر خاست
-------------------------------	----------------------------------

Senin zülfünün sözünü ansızın dile getirdim

Ağzımdan onun sıfatı çok perişan çıktı (İbn Yemîn, ty: 215).

Şair makta beytinde ise bir bakıma kendini övmüş yani söz söylemede ne kadar başarılı olduğunu ifade etmiş; sözlerinin, içten ve etkileyiciliği olduğu için herkesin gönlüne işlediğini dile getirmiştir.

گر نشیند سخن ابن یمین در دل خلق	چه عجب آن نه چو سوزیست که از جان بر خاست
---------------------------------	--

İbn Yemîn'in sözü halkın gönlüne yerleşirse

Ona şaşılmaz nitelikte yangıdır ki candan yükseldi (İbn Yemîn, ty: 215).

3. SONUÇ

İbn Yemîn incelenen gazelinde sevgilinin güzellik unsurlarına ve sevgiliyle alakalı şeylere değinmiştir. İlk geniş bir şekilde saçının güzel kokusunun bahsi yapılmış; cananın saçının kokusu cennetle, baharda bahçeden açan çiçeklerden etrafa yayılan güzel kokularla ve Hz. Yusuf'un gömleğinin kokusuyla ilişkilendirilmiştir. Beşinci beyitte ise âşığın gözüne sürme gibi gelen cananın kapısının toprağının tozuna dikkat çekilmiş ve ardından iki beyit boyunca ayva tüyü anlatılmış ve ayva tüyü adamotuna, papağana ve Hızır'a teşbih edilmiştir. Daha sonra sevgilinin âşığın gönlünü kan içinde bırakan mestane bakışlarına yer verilmiş ve dokuzuncu beyitte ise âşığa geçilerek onun cananın aşkı uğruna canını hiç düşünmeden hiçe sayacağına bahsi yapılmıştır. Onuncu beyitte tekrar âşığı perişan eden sevgilinin dağınık saçları anlatılarak cananın saçıyla başlayan övgü yine saçıyla bitirilmiş; son beyitte ise şair kendi söz söylemedeki yeteneğinin methini yapmıştır.

REFERENCES/KAYNAKÇA

- AFÎFÎ, R. (1372 hş). Ferhengnâme-i Şî'rî I-III, Surûş, Tahran.
- BROWNE, E. G. (1953). A Literary History of Persia I-IV, Cambridge University Press, Cambridge.
- ÇAKAN, İ. L. ve SOLMAZ, N. M. (2008). Kur'ân-ı Kerîm'e Göre Peygamberler ve Tevhîd Mücâdelesî, Ensar Neşriyat, İstanbul.
- ÇELEBİ, İ. (1998). "Hızır", DİA, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, XVII: 406-409.
- DEĞİRMENÇAY, V. (2014). Fünûn-i Belâgat ve Sınâat-ı Edebî, Aktif Yayınevi, Ankara.
- DEVLETŞÂH-İ SEMERKANDÎ. (1382 hş). Tezkiretu's-şuarâ, (Tsh.) BROWNE, E., İntişârât-i Esâtîr, Tahran.
- EMÎN AHMED-İ RÂZÎ. (1389 hş). Tezkire-i Heft İklim, (Tsh.) Rızâ Tâhirî, S. M., İntişârât-i Surûş, Tahran.
- ENVERÎ, H. (1390 hş). Ferheng-i Kinâyât-i Sohen, İntişârât-i Sohen, Tahran.
- GERÂMÎ, B. (1389 hş). Gul u Giyâh Der Hezâr Sâl-i Şî'r-i Fârsî, İntişârât-i Sohen, Tahran.
- HARMAN, Ö. F. (2010). "Süleyman", DİA, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul XXXVIII: 56-60.
- HARMAN, Ö. F. (2013). "Yûsuf", DİA, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, XLIV, 1-5.
- İBN YEMÎN-İ FERYÛMEDÎ. (t.y). Dîvân-ı Eş'âr-ı İbn Yemîn-i Feryûmedî, (Tsh.) Bâstânîrâd, H. A., Kitâbhâne-i Senâî, Tahran.
- KADÎ NÛRULLÂH-İ ŞUŞTERÎ. (1377 hş). Mecâlisu'l-mu'minîn, İntişârât-i İslâmiye, Tahran.
- KÖKSAL, M. A. (2013). Peygamberler Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara.
- LUTF ALÎ BEG ÂZER-İ BÎGDİLÎ. (1337 hş). Âteşkede-yi Azer, Neşr-i Kitâb, Tahran.
- ONAY, A. T. (2000). Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı, Akçağ Yayınları, Ankara.
- PALA, İ. (2002). Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü, Leyla ile Mecnun Yayınları, İstanbul.
- RENGÇÎ, G. (1372 hş). Gul u Giyâh Der Edebiyyât-i Manzûm-i Fârsî, Müessese-i Mutâlaât ve Tahkîkât-i Ferhengî, Tahran.
- SAFÂ, Z. (1386 hş). Târîh-i Edebiyyât Der Îrân I-V, İntişârât-ı Firdevs, Tahran.
- SA'ÎD-İ NEFÎSÎ. (1363 hş). Târîh-i Nazm u Nesr Der Îrân ve Der Zebân-i Fârsî I-II, İntişârât-i Furûğî, Tahran.
- SERVET, M. (1364 hş). Ferheng-i Kinâyât, İntişârât-i Emîr Kebîr, Tahran.
- ŞEMÎSÂ, S. (1385 hş). Ferheng-i Telmîhât, Neşr-i Mîtrâ Tahran.
- ŞEMÎSÂ, S. (1386 hş). Ferheng-i İşârât I-II, Neşr-i Mîtrâ, Tahran.
- TOKMAK, A. N. (1999). "İbn Yemîn-i Tuğrâî", DİA, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 20: 448-449.
- YÂHAKKÎ, M. C. (1386 hş). Ferheng-i Esâtîr Ve Dâstânvârehâ Der Edebiyyât-i Fârsî, Ferheng-i Muâsır, Tahran.

YILDIRIM, N. (2006). Fars Mitolojisi Sözlüğü, Kabalcı Yayınevi, İstanbul.

YİĞİT, İ. (2010). Peygamberler Tarihi, Kayıhan Yayınları, İstanbul.

EXTENDED SUMMARY

Ibn Yamin, one of the important poets of Persian poetry, was born in Feryumed. The poet, who read poems since he was a little child, attended the notable gatherings of the period and sang praises to them. Ibn Yamin's language of poetry is simple, fluent and understandable. *Ibn Yamin's moral, social and educational stanzas have come to the fore, but also in the eulogies, ghazals, masnavi and rubai has shown success.* In this study, a ghazal in the divan of Ibn Yamin was translated from Persian into Turkish and examined in terms of literary arts.

Ibn Yamin's studied ghazal consists of eleven couplets. In the said ghazal, Ibn Yamin referred to the elements of beauty of the beloved such as hair, quince feather, I, brow, and things related to the lover such as the soil of the beloved's door, his impressive gaze. First, the beautiful smell of her hair is mentioned in a wide way. The morning wind blew from the neighborhood of darling and spread the beautiful scent of the beloved's hair everywhere. Ibn Yamin first associated the beautiful scent of the hair of the darling spread all over the garden of Eden and made it valuable and unique. Then, in the spring season in the garden, fragrant colorful flowers, green grass and trees spread around the beautiful scent of the lover's hair is kept in sync with the sweetness and beauty of the attention was drawn. And then the smell of your beloved's hair came from Joseph (as). It was meant to be stated that Joseph's shirt was like healing. The fifth couplet drew attention to the dust of the soil of the door of the beloved. Then, during the two couplets, quince feathers were described and the quince feathers around the mouth, which are thought to have donated life like the water of life of the beloved, found the water of life in the land of darkness, thus achieving immortality in the Land of Hızır. It was likened to Hızır and then to the Mandrake plant. Again, the beloved's quince feathers have been likened to parrots. In the seventh couplet, the mole of the beloved is mentioned. In terms of color and shape, I, the evil eye herb is depicted and the black mole is thought to burn against the evil eye, just like the red face of the lover like fire, and the black smoke from the burning of the evil eye herb means quince feathers. Then, the beloved's heart is left in blood in the eyes of the beloved, and in the ninth couplet passed to the beloved, his life for the sake of the love of the soul without ever thinking about nothing will count the bet was made. In the tenth couplet, the scattered hair of the beloved who again ravaged the beloved was described and the praise started with darling's hair again finished with his hair; in the last couplet, the poet praised his ability to speak his own words.